

Col·lecció Busca-raons, 7
Com llegir l'aigua

Edicions Sidillà SL
La Bisbal d'Empordà 17100
info@edicionssidilla.cat
www.edicionssidilla.cat

Títol original: *How to read water. Clues & patterns from puddles to the sea*

© del text: Tristan Gooley, 2016

© de la traducció: Josep Pelfort

© Il·lustracions: David Granato, basades en l'obra de Neil Gower

© Il·lustració de la coberta: Montse Mayol

© Fotografies: Tristan Gooley

© d'aquesta edició: Edicions Sidillà

Disseny: J. Pujadó

Correcció: Xavier Cortadellas

Primera edició: setembre 2019

La traducció d'aquest llibre ha rebut una subvenció de la Generalitat de Catalunya

Generalitat de Catalunya
**Departament
de Cultura**

ISBN: 978-84-949281-6-1

Dipòsit legal: 1209 2019

Tots els drets reservats. Si voleu fotocopiar parcialment aquest llibre, feu-ho legalment contactant amb CEDRO: 932720445 o cedrocat@cedro.org

TRISTAN GOOLEY

Com llegir l'aigua

*Pistes, senyals i models per entendre'n el comportament
(des d'un bassal fins al mar)*

Il·lustracions de David Granato
Traducció de Josep Pelfort

La Bisbal d'Empordà 2019

A Gs, Ks, Ms i Bs.

Sumari

8	❁	Capítol 1
8	❁	Uns començaments estranys. Introducció
20	❁	Capítol 2
20	❁	Avarant
28	❁	Capítol 3
28	❁	Com veure el Pacífic en un estany
41	❁	Capítol 4
41	❁	Ones terrestres
51	❁	Capítol 5
51	❁	La falsa humilitat del toll
66	❁	Capítol 6
66	❁	Rius i rierols
68	❁	Les rierades
72	❁	El nivell freàtic
74	❁	Plantes i animals
78	❁	Molses i algues
80	❁	Senyals a les riberes
82	❁	Característiques de l'aigua
84	❁	El naixement d'una illa
85	❁	Remolins
89	❁	Ràpids, gorgues, taules i altres delícies
95	❁	Capítol 7
95	❁	L'ascensió
113	❁	Capítol 8
113	❁	Els llacs
126	❁	Capítol 9
126	❁	El color de l'aigua
139	❁	Capítol 10
139	❁	La llum i l'aigua
152	❁	Capítol 11

152	✿	El so de l'aigua
165	✿	Capítol 12
165	✿	Llegint les onades
168	✿	Naixement
179	✿	Quan l'aigua i la terra es troben
179	✿	Onades reflectides
182	✿	Onades refractades
186	✿	Onades difractades
189	✿	Ones rompent
195	✿	Capítol 13
195	✿	Interludi: Delícies d'Oman
207	✿	Capítol 14
207	✿	La costa
208	✿	Visibilitat
211	✿	Vents costaners
216	✿	La forma de la costa
221	✿	Criatures de la costa
223	✿	Batalles i estupidesa
228	✿	Capítol 15
228	✿	La platja
236	✿	L'art de la ressaca
241	✿	A la deriva
244	✿	Flora i fauna
250	✿	Capítol 16
250	✿	Corrents i marees
251	✿	Corrents
256	✿	Corrents de marea
260	✿	Les marees
273	✿	Animals
277	✿	Capítol 17
277	✿	L'aigua de nit
278	✿	El codi
279	✿	Balises laterals
281	✿	Balises cardinals
283	✿	Balises especials

284	✿	Balises de perill aïllat
284	✿	Fars
289	✿	Llums estranys
289	✿	Una digressió celeste
294	✿	Petita marrada per la lògica de la navegació astronòmica
299	✿	Capítol 18
299	✿	L'observació dels vaixells
308	✿	Rastrear l'aigua
314	✿	Capítol 19
314	✿	Coses estranyes i extraordinàries
314	✿	Les onades Kelvin
315	✿	Els tsunamis
316	✿	Quan no hi ha cap altra explicació per a una onada
317	✿	Els mascarets
317	✿	Els anfidromes
317	✿	Les onades gegants
320	✿	La perplexitat del desguàs
321	✿	Els <i>leats</i>
321	✿	Les mànegues marines
322	✿	La barrera del Tàmesi
322	✿	Els remolins oceànics
323	✿	Les falçades al mar
323	✿	Els xucladors
324	✿	Mars que llisquen
324	✿	Focs follets
325	✿	El raig verd
326	✿	Els peixos voladors
328	✿	Miratges emergents
328	✿	Els rius trenats
329	✿	Els llamps submarins
330	✿	Capítol 20
330	✿	Aigües inexplorades. Epíleg
338	✿	Agraïments
340	✿	Bibliografia seleccionada

Capítol 1

Uns començaments estranys

Introducció

Ens podem mirar la mateixa extensió d'aigua cada dia durant un any i no hi veurem pas la mateixa cosa dues vegades. Com pot ser que un element es comporti de manera tan diversa? I quin sentit tenen aquestes diferències que observem en el temps i en els llocs? Aquest llibre parla de les pistes, els senyals i els patrons físics que trobem a l'aigua, tant si ens aturem en un toll com si contemplem la immensitat d'un oceà.

Al llarg dels anys, s'han escrit molts llibres que afirmen que estan dedicats a l'aigua, però fins i tot als més bons els agrada ensarronar-nos perquè sempre la tracten com un simple recipient. En aquests llibres és considerada com una mena de caixa on habiten criatures diverses o com una finestra que ens permet veure altres coses. Ara bé, en aquest volum, no la considerarem pas de manera secundària, sinó que l'aigua serà el tema central. És clar que els animals i les plantes són ben interessants, però aquí només hi trobaran un lloc quan ens ajudin a explicar el comportament que observem de l'aigua, i no pas a la inversa. A més, ens centrarem en l'aigua en la seva forma líquida —i no, doncs, en el gel, la neu o el vapor. Encara que no sigui habitual en un llibre sobre la natura, no mostraré cap preferència pels

indicis orgànics per damunt dels inorgànics: una boia pot ser tan útil com un percebe si ens ajuda a llegir l'aigua. Això fa que aquest llibre s'aparti de les obres tradicionals d'història natural; ara bé, continua sent, sens dubte, una obra sobre la naturalesa.

L'impacte que l'aigua té sobre nosaltres, des d'un punt de vista filosòfic, fisiològic i fins i tot espiritual, és cosa que ja ha estat a bastament estudiada. Els grans pensadors han aprofundit en l'experiència d'observar l'aigua al llarg de mil·lennis. El ja difunt Roger Deakin va remarcar que les girafes són els únics mamífers que no poden nedar, i que els humans tenim una membrana entre el dit gros i l'índex, cosa que no passa amb altres simis; tot plegat contribueix a argumentar la teoria popular segons la qual ens sentim atrets per l'aigua tant per motius biològics com filosòfics. De manera que tot sembla indicar que l'aigua és bona per a la nostra ment, el nostre cos i la nostra ànima.

L'antropòleg Loren Eiseley va afirmar una vegada:

*Si hi ha res màgic en aquest planeta, s'ha de trobar en l'aigua.*¹

Potser sigui veritat, però allò que em fascina és la nostra capacitat per trobar sentit a l'hora d'entendre les causes físiques que provoquen els models de comportament de l'aigua. Tots dos punts de vista, el filosòfic i el pràctic, depenen del fet de dedicar temps a l'observació i joestic fermament convençut que és més fàcil trobar pistes *si tenim una cosa a buscar*.

Entendre les coses que veiem i les seves raons no redueix pas la bellesa del conjunt, sinó més aviat al contrari. Fa uns anys, vaig descobrir que es pot mesurar la mida de les gotes de pluja mirant els colors de l'arc de Sant Martí —com més vermellós, més grosses són les gotes—, i els arcs iris no hi van sortir perdent, sinó que van agafar una nova bellesa. I passa el mateix amb tots els senyals que trobem en els cossos d'aigua. Les ments poètiques i les analítiques poden ar-

1 Loren Eiseley, http://todayinsci.com/E/Eiseley_Loren/Eiseley-Loren-Quotations.htm (enllaç consultat el 24/05/2015)..

ribar al mateix port. Podem valorar la bellesa del trajecte resplendent que dibuixa una posta de sol i gaudir descobrint les pistes que hi ha en aquest mateix recorregut.

Una vegada que jo era a Oslo i que hi feia un dia sorprenentment calorós, vaig ajudar a netejar de percebes i algues la part inferior d'una llanxa inflable. S'estaven fent els preparatius per enviar una de les embarcacions més boniques que he vist mai des de Noruega fins a Anglaterra.

Vaig tenir la sort que un vell amic no podia ocupar el seu lloc com a membre de la tripulació, i per tant jo el vaig substituir amb molt de gust en el trajecte d'aquell esplèndid vaixell noruec. Tenia al davant gairebé trenta metres de línies perfectes, un iot modern dissenyat seguint l'estil clàssic de les icòniques embarcacions classe J dels anys trenta. El sol lluïa damunt l'aigua i d'aquell buc d'un blanc impol·lut, que allotjava fustes fosques i peces de llautó acuradament polides.

Es deia que aquell vaixell tan bell era la nineta dels ulls d'un arquitecte naval nord-americà que s'havia casat amb una rica hereva —i ja era cosa ben estranya: un somni fet realitat gràcies al compte bancari idoni. Corria la xafarderia que l'estufa de llenya del luxós saló s'havia hagut de fer de manera que fos única, amb l'enorme vidre frontal encarregat expressament, i amb un cost de milers de dòlars, perquè encaixés perfectament al lloc que li pertocava.

Una de les feines que ens van encarregar abans de fer-nos a la mar va consistir a col·locar unes cobertes de plàstic fetes a mida, gruixudes i transparents, que resseguien cada centímetre d'aquell resplendent interior folrat de caoba. Als mariners els era permès de mirar la fusta a través del plàstic, però no pas de tocar-la. Només el fet de poder entrar en una embarcació com aquella ja era un privilegi, de manera que navegar-hi al cap de poc d'haver començat la meva carrera era gairebé massa bonic per ser veritat.

Vam amollar les amarres i vam guardar els calabrots i les defenses blanques², perquè no les tornariem a necessitar fins a la setmana següent. El iot va lliscar pel fiord cap al mar.

Van passar un parell de dies i ens vam acostumar a les rutines de la navegació a mar obert. Però no vam trigar gaire a serpentejar per les plataformes petrolieres d'acer, aquells apocalíptics dracs industrials del mar del Nord. El vent va aflluixar i ens vam endinsar en una boirina estiuenca que s'anà convertint en boira espessa. Va fer desaparèixer les plataformes de gas i de petroli, que només es podien intuir gràcies a punts de llum a la pantalla del radar i a les flamarades intermitents i enfurides que bramaven cap al cel travessant la boira tan pròpia d'aquella zona —fins al punt que té un nom específic: *haar*. Passàvem l'estona xerrant sobre arcans coneixements nàutics.

—Una bola, dos cons units pel vèrtex, una bola —em va cridar, des de l'altra banda de coberta, en Sam, un patró escandinau de pèl ros com un víking, mentre jo me n'anava a fer el meu torn al timó.

—Una embarcació amb maniobra restringida —vaig contestar jo.

En Sam va somriure i va fer que sí amb el cap. Hi hagué un silenci breu, que vaig trencar amb aquestes paraules: «una llum vermella sobre una llum blanca i sobre dues llums grogues intermitents.»

Ell es va aturar un moment, mentre ajustava un nus, i va mirar cap amunt.

—Un pesquer... que s'ha quedat encallat per les xarxes d'encerclament amb sàgola. Va dibuixar un somriure. Em penso que només volia fer-me creure que l'havia enxampat. Però allò era impossible, ni

---

2 Calabrot.- Corda molt grossa utilitzada per amarrar o remolcar naus grans. *Vocabulari Nàutic*. Acadèmia valenciana de la llengua. València. 2018, p. 38.

Defensa.- Bolics de corda, peces de fusta, goma o plàstic, etc., que es penjen al costat d'una embarcació per a protegir-la de xocs, durant la maniobra d'atracament al moll o per la fricció amb altres embarcacions. *Ibidem*, p. 49.

Blanc. Adj. Que no està (una corda) enquitranada. *Ibidem*, p. 32. (N. E.)

en aquell cas, ni durant tot el viatge, ni mai, probablement. Era massa bo, en Sam. Em posava a prova només per satisfer el meu orgull, el d'algú que tot just comença i que encara té frescos els coneixements adquirits. Ell sabia que feia poc que havia aprovat l'examen de patró d'embarcacions de lleure. Potser conservava bons records d'aquell moment en la seva pròpia carrera.

Però en Sam em feia passar l'estona amb una cosa més espantosa que les històries sobre la vida al mar. Res de tot el que hi havia vist era més esfereïdor que enfrontar-se al tribunal de la prova oral de patró a la Warsash Maritime Academy. Llavors es feia palès el plaer que en Sam sentia quan explicava fins a quin punt, gairebé ridícul, calia conèixer tots els ets i uts, en aquest ritus d'accés professional. «Pot ser que et permetin equivocar-te una vegada, però no pas dues, segurament. I si s'ensumen alguna feblesa en els teus coneixements, no tenen pietat... són com depredadors!»

El ritus de pas nàutic em semblava bonic en ell mateix. Les qualificacions serveixen per disminuir la baixa autoestima que qualsevol noi de vint anys acostuma a mostrar. Si algú et dona un tros de paper i et diu que has aprovat un examen, doncs deu ser perquè ells en saben més que tu, i que fins i tot tu deus saber alguna cosa. I, si saps alguna cosa, potser encara serviràs.

Tot i que hauria d'haver gaudit molt d'aquell primer viatge professional, encara em corcava un dubte estrany. Fins i tot tenint aquell tros de paper, juntament amb la corresponent fotografia que m'identificava, desats en una bonica cartera de la Royal Yachting Association. Encara se'm menjava per dins un dubte, que m'escanyava com una corda de cànem que et fuig de les mans. Aquesta ansietat va agafar la forma del capità Abharah³.

Mirés on mirés, sempre ensopegava amb el capità Abharah. Eren ben igual si guaitava per damunt d'una o altra barana coberta de salnitre o si deixava perdre els ulls en la immensitat d'aquell gris mar

3 Vegeu la història del capità Abharah a: George Hourani, *Arab Seafaring*, p. 114-117.

del Nord: ell sempre era allà. Fins i tot em seguia quan havia acabat la guàrdia i venia amb mi a la llitera. Era un company persistent que em desconcertava, i el petit detall que hagués mort mil anys abans que jo nasqués no m'ajudava a apaivagar aquell neguit.

El capità Abharah va començar a treballar com a pastor a la província persa de Kerman. Una feina en un pesquer el va dur a la mar i a treballar com a mariner en un dels vaixells que feia la ruta comercial fins a l'Índia, abans de llançar-se a navegar per les traïdorenyes rutes marítimes de la Xina. Aleshores es creia que ningú no havia estat capaç d'anar-hi i tornar-ne sense haver patit greus accidents. Abharah ho va fer set vegades, i això va passar a finals del primer mil·lenni.

¿Com pot ser, però, que sapiguem tantes coses d'un home amb uns orígens tan humils, que prové d'una part del món remota i després que hagin passat tants anys? Perquè va fer una cosa que demostrava uns coneixements i una gosadia extraordinaris. Prou singulars perquè la seva història hagi arribat fins als nostres dies.

Una vegada, un mariner que també navegava per la temible ruta de la Xina, el capità Shahriyari, es trobava en una calma sospitosa enmig de la temporada dels tifons quan van albirar un objecte fosc a l'horitzó. Van fer baixar una barca i van fer anar quatre mariners a investigar aquella misteriosa taca. Quan van ser a la vora de l'objecte fosc, hi van trobar un rostre familiar: el respectat capità Abharah era allà, assegut tranquil·lament en una canoa, només acompanyat per un bòtil d'aigua.

Quan van tornar i van explicar aquesta surrealista escena a Shahriyari, ell els va demanar per què no havien rescatat aquell cèlebre capità, que es trobava en una situació compromesa. La tripulació va contestar que ho havien intentat, però que el capità Abharah no havia volgut canviar la seva petita canoa pel majestuós vaixell, que els havia assegurat que ja s'espavilaria tot sol i que només vindria si li pagaven la notable quantitat de mil dinars.

El capità Shahriyari i la tripulació van rumiar sobre aquella curiosa petició, però, tenint en compte el que es deia sobre la saviesa d'Abharah i la por que tenien per les singulars condicions meteoro-

lògiques, atesa aquella extraordinària calma, van estar d'acord que Abharah pugés a bord del vaixell. Quan ja era al seu nou navili, Abharah no va trigar gens a reclamar els seus mil dinars i va ser degudament pagat. Aleshores va dir al capità Shahriyari i a la tripulació que s'asseguessin i escoltessin les seves ordres.

—*Al-daqa! al-akbar!*—va declamar el capità Abharah.

I tot seguit va explicar-los que corrien un gran perill: havien de llançar per la borda la càrrega pesada, serrar el pal principal i tirar-lo també al mar. A més, els va demanar que tallessin la corda de l'àncora gran i que deixessin que el vaixell anés a la deriva. La tripulació va obeir les ordres, tot i que no els devia ser pas fàcil: les tres coses que un vaixell mercant valora més són la càrrega, el pal principal i l'àncora gran. Eren els símbols tangibles de riquesa, transport i seguretat, i haurien arriscat la pròpia vida per defensar-los. Però van fer allò que els havia dit i van esperar.

El tercer dia es va alçar un núvol com un far, que es va dissoldre i es va tornar a desplomar damunt el mar. I aleshores el tifó —*al-khabb*— els va atacar amb fúria. Durant tres dies i tres nits. I va ser la recent lleugeresa del vaixell allò que li va permetre bressolar-se i lliscar entre onades i esculls, com un tap de suro, i va ser això el que els va salvar, en comptes de quedar inundats, destrossats i ofegats. El quart dia, el vent va aflluixar i la tripulació va poder continuar la seva ruta sana i estàlvia fins a arribar a la Xina.

Durant el trajecte de tornada, ara amb una nova càrrega al vaixell, el capità Abharah va fer aturar el navili. Va fer baixar la barca de rem i va fer anar uns quants mariners a buscar la gran àncora que havien deixat anar abans de la tempesta i que havia anat a parar als esculls.

La tripulació no se'n sabia avenir, i van preguntar al capità Abharah com havia sabut on calia buscar l'àncora i com havia pogut preveure el tifó de manera tan precisa. Els va explicar que era una cosa ben senzilla, si coneixies la lluna, les marees, els vents i els senyals de l'aigua.

I així va ser que la profunda intuïció i comprensió del capità Abharah em va turmentar durant aquell viatge a Noruega. La saviesa

que li permetia llegir els senyals no es trobava pas en cap dels exàmens que jo havia aprovat; però era real, sens dubte. Els antics mariners àrabs tenien un mot per esmentar aquesta àrea de coneixements que et permet llegir els senyals físics de l'aigua: els pocs que tenen aquesta traça posseeixen l'*isharat*.⁴

Per descomptat, vaig pensar jo, aquesta forma de saviesa prové de fonts diferents de les que són pròpies dels exàmens oficials: es descobreix, al llarg dels anys, en el mar. I és per això que hi vaig anar, per assolir aquesta saviesa i passar-hi dies, nits, setmanes i mesos.

Però m'equivocava. Passar temps al mar en un iot modern t'ensenya com gestionar una embarcació i una tripulació, com llegir les línies d'una previsió del temps sinòptica, com coure el pa en una cuina que trontolla i com gaudir del peix cru amb una mica de suc de llima. Tot això és d'una gran utilitat, però, en aquesta era de sorprenents avenços tecnològics, s'allunya completament de la visió d'Abharah. No hi ha estudis que ens ofereixin aquesta saviesa profunda: res no ens ensenya a llegir l'aigua. N'he parlat sovint amb capitans moderns amb anys d'experiència, i tots diuen el mateix, gairebé sempre amb els ulls tristos clavats a l'horitzó.

Satisfet pel temps que havia passat al mar i també frustrat per la manca de coneixements que tenia per desxifrar els patrons de l'aigua que m'envoltava, vaig decidir canviar de rumb. I fa molts anys em vaig embarcar en un viatge semblant, aquesta vegada a la recerca d'aquesta saviesa. Però tan bon punt com vaig començar aquell viatge, em va passar una cosa ben estranya: vaig descobrir gairebé de seguida que les pistes que revelen un coneixement profund sobre l'aigua que ens envolta no augmentaven pas a mesura que ens allunyàvem de la costa. Allò que veiem en les gotes d'aigua, els tolls i els rierols és tan profund i útil per entendre què passa com allò que es pot detectar des d'un vaixell al mig de l'Atlàntic.

En segon lloc, i com a conseqüència de la primera observació, resulta que, de fet, és més fàcil aprendre coses sobre l'aigua en terra

4 G.R. Tibbets, *Arab Navigation*, p. 273.

ferma que en un vaixell, tot i que després sigui al mar on vulguis fer servir aquests coneixements. Per tant, en aquest llibre, i sempre que sigui possible, il·lustraré com aquestes lliçons no només es poden aprendre en terra ferma, sinó també com es poden experimentar i gaudir sense haver de fer-se a la mar. Potser això semblarà una cosa massa ideal o fins i tot estrafolària, però resulta que és un punt de vista provat i demostrat, que fan servir alguns dels millors lectors de l'aigua que hi ha hagut mai.

Al llarg dels segles, els navegants de les illes del Pacífic han deixat ben sorpresos els occidentals.⁵ El capità Cook es va trobar amb aquests mariners increïbles a Tahití, l'any 1774, quan va veure com salpaven 330 vaixells i 7.760 homes. Davant d'això, Cook i els qui l'acompanyaven «es van quedar embadalits i admirats.»

Sense cartes nàutiques, sense brúixola ni sextant, els habitants de les illes del Pacífic s'orientaven a través d'immenses extensions de l'oceà, i només confiaven en la seva interpretació dels senyals naturals. Per dir-ho ras i curt, la lectura de l'aigua dels nadius del Pacífic no ha estat mai superada per ningú, en cap lloc de tota la Terra. En coneixerem els mètodes en els propers capítols, però ara els vull esmentar per explicar com transmeten aquesta habilitat única de generació en generació.

Així com en àrab hi ha una paraula per designar l'àrea del coneixement relativa als senyals de l'aigua, en el Pacífic tenen també una expressió pròpia: *kapesani lemetau*, és a dir, 'la parla del mar', 'la saviesa del mar'.⁶ Els joves de les illes del Pacífic que es disposaven a aprendre aquesta art sortien a navegar amb els seus tutors, però les parts més importants d'aquesta saviesa eren apreses en terra ferma. Eren nombroses les lliçons sobre les estrelles, el vent i les onades que es donaven terra endins. Teeta Tatu, un *tia borau* o 'navegant', de les illes Gilbert i Kiribati del Pacífic, va aprendre aquestes habilitats

---

5 Per a les referències sobre les illes del Pacífic, vegeu: David Lewis i Stephen Thomas, *passim*.

6 Stephen Thomas, *The Last Navigator*, p. 26.

del seu avi a la *maneaba*, una mena de casa comuna.⁷ Molts d'altres les van aprendre fent servir una «illa de pedra» o «canoa de pedra». Això és, simplement, una eina que servia per mostrar a l'estudiant com es comportaria l'aigua al seu voltant, i com interpretar-la mentre estaven asseguts còmodament a la platja.

Els habitants de les illes del Pacífic ens haurien de moure a valorar el munt de coses que podem aprendre sense fer-nos a la mar. Però, al mateix temps, no ens hauríem de sentir cohibits per les seves habilitats. Tal com va afirmar Harold Lindsey, el llegendari conservacionista i aborigen australià: «No us penseu que els nadius tinguin poders que són negats a l'home civilitzat.»⁸

De manera que no només som capaços d'emular els mètodes tradicionals, sinó que els podem combinar amb la ciència, els coneixements, l'experiència i la saviesa més recents. Ian Proctor, un estratega naval de renom que ha ajudat alguns equips a guanyar els premis més importants del món, va declarar que moltes curses de vela es guanyen abans que algú posi els peus a cap vaixell.⁹ Com? Llegint els senyals de l'aigua.

A les pàgines següents, he anat sintetitzant els exemples del comportament de l'aigua que penso que val la pena observar. He triat els preferits d'una llarga llista que he anat fent al llarg dels anys. Són joies que crec que resumeixen tot allò que és interessant i útil. Ara bé, si volem gaudir d'aquest art, cal que superem dos obstacles.

El primer és la manera amb què els historiadors naturals han dividit l'aigua en els seus regnes: es dona per fet que els embassaments, rius, llacs i mars són ben diferents els uns dels altres. Si només et centres en els animals i les plantes, és una aproximació força assenyada: hi ha ben poques criatures o plantes que es puguin trobar tant en un llac d'aigua dolça com al mar, encara que

---

7 David Lewis, *We, the Navigators*, p. 202.

8 Harold Lindsay, *The Bushman's Handbook*, p. 1.

9 Ian Proctor, *Sailing Strategy*, p. 1.

només estiguin separats per uns quants centenars de metres. Tot i això, l'aigua no respecta gaire aquests límits, i podem aprendre moltíssim sobre què passa a l'oceà més gran del món mirant l'embassament d'un poblet. De manera que, sigui quina sigui la massa d'aigua que trïis, les coses que hi veuràs no poden quedar restringides a un capítol en particular.

En segon lloc, l'estudi dels senyals de l'aigua no encaixa mai del tot en un plantejament impacient, delerós de traçar caselles de verificació. Perquè l'aigua no es mou pas segons els teus capricis. Si trobes un senyal que t'agradi en aquest llibre i vas a buscar-lo, bé podria ser que el trobessis tot seguit, però és més probable que aparegui en el moment que ell esculli, cal, doncs, que es conservi sempre la curiositat per continuar cercant-lo. Això vol dir que el millor plantejament és entendre aquest art com un conjunt, i aquest llibre està estructurat de manera que et permetrà embarcar-te en una recerca per conèixer tots els senyals mentre siguis conscient que cada un és una peça d'un trencaclosques molt més gran. Et prepararà no només per identificar senyals individuals, sinó també per conèixer l'aigua en totes les seves formes i aparences.

Hi haurà reptes, frustracions i segurament una mica de confusió quan descobreixis per primera vegada alguns dels patrons més complexos. Et recomano que pensis en els senyals i en les pistes que ens trobarem com a «personatges»: n'hi ha que són directes, però els més complexos acostumen a ser, amb el pas del temps, els més interessants.

Finalment, potser et demanaràs, amb raó, per què hauries de fer l'esforç d'embrancar-te en una recerca tan singular. Deixaré que sigui Txad Kalepa Baybayan, un *Pwo* modern —un mestre navegant— del Pacífic qui respongui aquesta qüestió. Quan el van entrevistar, l'any 2014, i li van preguntar quin sentit tenia estudiar aquests mètodes en el món modern, va contestar:

De fet, es tracta d'un conjunt d'habilitats força especial que qualsevol estaria content de poder dominar. Permeten esmolar la ment, l'intel·lecte i l'habilitat de l'home per

desxifrar els codis de l'entorn [...]. A mi no hi ha res que em produeixi més eufòria.¹⁰

Els habitants del Pacífic donen una gran importància al procés d'aprenentatge d'aquestes habilitats. L'entrada en aquest món selecte de coneixements singulars i la iniciació que l'acompanya són plenes de cerimònies tradicionals. Els detalls d'aquest entrenament i la iniciació divergeixen, segons que es tracti d'una o altra illa, però hi ha punts en comú. Porten un tapall especial, a l'iniciat li escampen cúrcuma per tot el cos i familiars i amics intercanvien regals. Durant el procés, que pot arribar a durar sis mesos, s'espera que es mantingui cèlibe, que begui beuratges especials de coco i que no tasti l'aigua. Com que em fascinen els ritus d'iniciació que aporten saviesa, el lector ja s'imaginarà fins a quin punt m'entusiasma aquest.

Podràs triar de quina manera vols celebrar l'aprenentatge de com llegir l'aigua. Ara bé, si resulta que, després d'haver llegit aquest llibre, et tornes a mirar l'aigua com abans, aleshores hauré fracassat en la meva missió i no hi haurà beuratges de coco que em valguin.

Espero que gaudeixis de l'aventura.

TRISTAN

---

10 <http://voices.nationalgeographic.com/2014/03/03/hokulea-the-art-of-wayfinding-interview-with-a-master-navigator/> (enllaç consultat el 24/05/2015).